

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

СТ А Н О В И Щ Е

От: Доцент д-р Диляна Илиева Митова
ИНСТИТУТ ПО АГРАРНА ИКОНОМИКА, СОФИЯ
Научна специалност “Организация и управление
на производството (в селското стопанство”,
професионално направление 3.8 Икономика

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“ по научна специалност *„Икономика и управление (Агробизнес)“*, професионално направление 3.8. Икономика, област 3. Социални, стопански и правни науки, в УНСС – София.

Автор на дисертационния труд: *Арлинда Хоти*

Тема на дисертационния труд: Диверсификация на земеделските стопанства в Албания: възможности и ограничения от област Берат

Научен ръководител: доц. д-р Мария Пенева

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №218/29.01.2026 на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Докторантът се е обучавал по докторска програма към *катедра Икономика на природните ресурси, Бизнес факултет* на УНСС по научна специалност *„Икономика и управление (Агробизнес)“* съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС №3254/06/11/2024 г. Обучението е осъществено в *свободна* форма (докторант на самостоятелна подготовка) през периода 28.10.2024г.-16.01.2026 г.

Докторантът е отчислен с право на защита на дисертационен труд, считано от 16.01.2026 г. - Заповед на Ректора на УНСС № 245/30.01.2026 година.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представената дисертация се състои от 180 стандартни страници, в това число основен текст, списък с използвана литература, 27 таблици, 64 фигури и 3 приложения. Списъкът с използваната литература съдържа 261 източника – научни статии, институционални доклади, книги, стратегически документи, като почти всички са на английски език и са коректно цитирани и релевантни към темата на дисертацията.

Дисертационният труд на Арлинда Хоти е насочен към една от ключовите и актуални теми в съвременното регионално развитие – диверсификацията на

икономическите дейности, стимулирането на предприемачеството и постигането на многофункционалност в селските райони, в това число и на Албания, с конкретен поглед към област Берат. На фона на значителните структурни промени от последните десетилетия – предизвикани от икономическа трансформация, демографски изменения и задълбочаваща се глобална пазарна интеграция – авторката изследва как селските територии могат да увеличат своята адаптивност и устойчивост. Тя акцентира върху възможностите, които предоставят диверсификацията на дейностите, развитието на предприемачески инициативи и разширяването на неземеделски дейности за укрепване на регионалната конкурентоспособност, намаляване на зависимостта от традиционното земеделие, повишаване на устойчивостта спрямо икономически, пазарни и климатични рискове, както и за насърчаване на по-силно социално и териториално сближаване в местните общности. Дисертационният труд анализира детерминантите, мотивациите и резултатите от икономическата диверсификация при семейните стопанства в Албания чрез казусно изследване с фокус върху област Берат – поради нейния селски характер, разнообразна аграрна структура и развиващо се неземеделско предприемачество. Резултатите показват как диверсификацията повишава устойчивостта на домакинствата, създава заетост и смекчава обезлюдяването.

Дисертационният труд е правилно структуриран и балансиран – включва увод, четири основни глави и заключение и препоръки – и отговаря на общите стандарти за цялостно научно изследване. Текстът на дисертацията се отличава с висок академичен стил, като изложението е логически издържано и последователно. Ясно са формулирани общата цел и специфичните изследователски въпроси. Представени са четири изследователски хипотези, свързани с диверсификацията на икономическите дейности извън земеделието в селските райони на област Берат. Представеният труд демонстрира задълбочени теоретични знания, самостоятелно изследователско мислене и компетентност на автора в темата.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

С поставянето на общата изследователска цел, а именно да се анализират възприятията и нагласите на земеделските стопани, развиващи неземеделски икономически дейности относно факторите, които оформят предприемаческото поведение и развитие на семейните ферми в Албания, докторантът целенасочено поставя на преден план региона Берат в Албания с всичките пет общини, избран като казус заради разнообразието в селскостопанската си структура, появата на неселскостопански дейности и типичността си за общите процеси в селските райони на Албания. Въз основа на това са формулирани и обобщените препоръки към заинтересованите страни. Този избор улеснява постигането на целите на изследването и може да послужи като база за сравнителни анализи в други сходни региони в бъдеще. Контекстът на изследването е насочен към семейните стопанства.

От научна гледна точка докторантът е представил цялостна теоретична рамка (глава 1) и теоретична основа, включваща преглед на литературата, основни концепции за развитието на селските райони, диверсификацията и ролята на политиката; социален капитал и нововъзникващи насоки в развитието на селските райони; предприемачество и иновации в селските икономики и социалните предприятия като инструмент за приобщаващо развитие на селските райони. Авторът разработва и методологична рамка и подход, за да представи използваните материали

и методи на изследването - за събиране на данни от първични и вторични източници и анализи. Идентифицирани са основните предизвикателства пред селските райони в Албания.

Впечатляващо е съчетаването на количествени и качествени подходи (първични данни събрани чрез организирано теренно проучване, проведено в периода декември 2024 г. – януари 2025 г., интегрирани с вторични статистически данни), при анализа на социално-икономическата и селскостопанска динамика, която определя развитието на предприемачеството и диверсификационните процеси в региона на Берат. Този смесен методологичен дизайн повишава валидността на получените резултати, като установява връзка между макрониво (регионални модели) и микрониво (поведение на фермерите). Изследването използва съчетание от иконометрични методи - модел на множествена линейна регресия, корелационен анализ и интервюта, за да анализира ефекта на избрани независими фактори върху индекса на предприемачество като мярка за предприемаческа активност и зрелост на бизнес средата.

В глава 2 докторантът убедително представя рамка на политиката и финансовите инструменти за земеделие и развитие на селските райони в Албания, което демонстрира неговата отлична подготовка по темата. Нещо повече – докторантът дава авторска гледна точка относно ефективността и ограниченията на политическата рамка и финансовите инструменти, което е доказателство, че осмисля възможностите и предизвикателствата пред диверсификацията и целенасочено разкрива насоки за повишаване на потенциала ѝ в селските райони на Албания.

В глава 3 е представен вторичен иконометричен анализ, а в глава 4 - първично теренно проучване (100 ферми), като всяка от тях анализира различно измерение на селското предприемачество в област Берат, а свързаната им интерпретация дава по-цялостно разбиране на механизмите, формиращи предприемаческото поведение и резултати в стопанствата – съответно структурните и националните/регионалните фактори от една страна, а от друга - личната, институционалната и поведенческата динамика чрез възприятията, стратегиите и ограниченията на фермерите.

Обвързването на емпиричните данни с теоретичните рамки е извършено с необходимата академична дълбочина и прецизност.

Проучването адресира аналитичните нужди, като анализира диверсификацията едновременно от политическо-икономическа гледна точка и от позицията на устойчивото развитие. Съчетанието от задълбочен емпиричен анализ и сериозен обзор на научната литература дава основа на докторанта за критичен подход, правилна интерпретация и обосноваване на изводите и препоръките, като съответно ги адаптира към социално-икономическия и институционален контекст на Албания, на национално и регионално и местно равнище на управление.

В края на работата са представени основните заключения от изследването и анализите, придружени с препоръки за последващи действия. Целта на дисертацията е успешно реализирана, изследователските въпроси са отговорени, а хипотезите – верифицирани.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В дисертационния труд се съдържат научни и научно-приложни приноси – резултат от самостоятелната изследователска дейност на докторантката, които са ясно формулирани и представени в автореферата. Приносите могат да бъдат характеризирани като научни – 4 броя, от които с особено значение изпъкват

разработване и приложение на Индекс на предприемачеството; и практически (научно-приложни) – 4 броя, а именно емпирично обосновани изводи, оценка, аналитична рамка на институционалните механизми и стратегии, служещи за разработване на place-based политики за селските райони, както и практическа рамка за подкрепа на диверсификацията и предприемачеството на равнище стопанство в селските райони.

Дисертационният труд допринася оригинално към знанието за развитието на селските райони в Берат, Албания, с фокус върху диверсификацията като подход за устойчивост в преходни икономики.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Представени са 4 публикации, свързани с дисертационния труд – една самостоятелна, 2 в съавторство (като публикации от участие в конференции) и една като част от подготвителния процес за кандидатстване и зачисляване в докторантска програма. Приемам представените публикации на докторанта, като съответстващи на изискванията за получаване на ОНС „доктор“.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът (на български и английски) представя в сбит вид основните идеи и резултати на дисертацията. По обем и съдържание той адекватно отразява дисертационния труд. Той е в обем от 36 (тридесет и шест) страници и коректно представя основните елементи на структурата на дисертационния труд, като съдържанието поднася правилно систематизирана информация за изследването, в това число основните репери, проблеми, изводи и обобщения на докторантката.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Въпрос: Как виждате бъдещото въздействие на ОСП върху процесите, които изследвате?

Препоръка – да оформи труда като монография, като ясно определи, че предмет на изследването е диверсификацията на дейностите в земеделските стопанства в селските райони (възможности и ограничения), а обект на изследването са самите земеделски стопанства в Албания (на примера на област Берат).

8. Заключение

Въз основа на оценката на приложените изследователски методи, направения анализ, обобщения и изводи смятам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение на УНСС, което ми дава основание да го оценя ПОЛОЖИТЕЛНО.

Предлагам на уважаемото научно жури да присъди на *Арлинда Хоти* образователната и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (Агробизнес)“, професионално направление 3.8. Икономика.

16.02.2026
гр. София

Подпис: .....
/доц. Д-р Диляна Митова/

REVIEW

From: Assoc. Prof. Dilyana Ilieva Mitova, PhD, Institute of Agricultural Economics, Sofia

Re: PhD thesis for obtaining the educational and scientific degree "**Doctor**" in the scientific specialty "Economics and Management (Agribusiness)", professional field 3.8 Economics, higher education field 3. Social, economic and legal sciences, at UNWE – Sofia.

Author of the PhD thesis: Arlinda Hoti

Topic of the PhD thesis: "Diversification of agricultural farms in Albania – analysis of favourable and constraining factors: the case of Berat region"

Academic supervisor: Assoc. Prof. Mariya Peneva, PhD

The review is **based** on the: participation in the scientific jury for the PhD thesis defence as a member according to the Order No. 218/29.01.2026 of the Rector of UNWE.

1. Brief introduction of the PhD candidate

The PhD candidate was enrolled in a PhD programme at the Department of Natural Resource Economics, Business Faculty of UNWE, in the scientific specialty "Economics and Management (Agribusiness)", pursuant to Order No. 3254/06.11.2024 of the Vice-Rector for Research and Development at UNWE. The training was carried out in a free form (self-study/independent preparation) over the period 28.10.2024–16.01.2026.

The PhD candidate was deregistered with the right to defend the dissertation thesis as of 16.01.2026, pursuant to Order No. 245/30.01.2026 of the Rector of UNWE.

2. General characteristics of the PhD thesis

The submitted dissertation comprises 180 standard pages, including the main text, a list of references, 27 tables, 64 figures and 3 appendices. The reference list contains 261 sources (scientific articles, institutional reports, books and strategic documents). Almost all sources are in English; they are properly cited and relevant to the dissertation topic.

The dissertation by Arlinda Hoti addresses one of the key and topical themes in contemporary regional development – diversification of economic activities, the stimulation of entrepreneurship and the achievement of multifunctionality in rural areas, including in Albania, with a specific focus on the Berat region. Against the background of substantial structural changes over recent decades (driven by economic transformation, demographic change and deepening global market integration), the author examines how rural territories can increase their adaptability and resilience. The study emphasizes the opportunities provided by activity diversification, the development of entrepreneurial initiatives and the expansion of non-agricultural activities to strengthen regional competitiveness, reduce dependency on

traditional agriculture, increase resilience to economic, market and climatic risks, and foster stronger social and territorial cohesion within local communities. The thesis analyses determinants, motivations and outcomes of economic diversification among family farms in Albania through a case study focused on the Berat region, chosen for its rural character, diverse agrarian structure and emerging non-agricultural entrepreneurship. The results show how diversification enhances household resilience, creates employment and mitigates depopulation.

The dissertation is appropriately structured and balanced – it includes an introduction, four main chapters, and a conclusion with recommendations – and meets the general standards for a comprehensive academic study. The text is written in a strong academic style; the argument is coherent and logically consistent. The overall aim and the specific research questions are clearly formulated. Four research hypotheses are presented, related to diversification of economic activities beyond agriculture in the rural areas of the Berat region. The work demonstrates in-depth theoretical knowledge, independent research thinking and competence in the topic.

3. Evaluation of the scientific and applied results achieved

With the formulation of the overall research objective – namely, to analyse the perceptions and attitudes of farmers who engage in non-agricultural economic activities regarding the factors shaping entrepreneurial behaviour and the development of family farms in Albania – the PhD candidate purposefully places the Berat region (including all five municipalities) at the centre of the analysis. The region is selected as a case study due to its diverse agricultural structure, the emergence of non-agricultural activities, and its representativeness for broader processes in rural Albania. On this basis, generalised recommendations for stakeholders are formulated. This choice supports the achievement of the research goals and can serve as a basis for comparative analyses in similar regions in the future. The research context is focused on family farms.

From a scientific perspective, the PhD candidate presents a comprehensive theoretical framework (Chapter 1), including a literature review and core concepts related to rural development, diversification and the role of policy; social capital and emerging directions in rural development; entrepreneurship and innovation in rural economies; and social enterprises as an instrument for inclusive rural development. The author also develops a methodological framework and approach, presenting the materials and methods used for data collection from primary and secondary sources and for analysis. The main challenges facing rural areas in Albania are identified.

Particularly noteworthy is the combination of quantitative and qualitative approaches (primary data collected through an organised field survey conducted in December 2024–January 2025, integrated with secondary statistical data) in the analysis of the socio-economic and agricultural dynamics that shape entrepreneurship and diversification processes in the Berat region. This mixed-method design increases the validity of the results by linking the macro level (regional patterns) and the micro level (farmers' behaviour). The study applies a set of econometric methods – a multiple linear regression model, correlation analysis, and interviews – to analyse the effect of selected independent factors on an Entrepreneurship Index as a measure of entrepreneurial activity and the maturity of the business environment.

In Chapter 2, the PhD candidate convincingly presents the policy framework and financial instruments for agriculture and rural development in Albania, demonstrating excellent preparation on the topic. Moreover, the candidate provides an original perspective on the effectiveness and limitations of the policy framework and financial instruments, indicating a well-grounded understanding of the opportunities and challenges for diversification and outlining directions to enhance its potential in rural Albania.

Chapter 3 presents a secondary econometric analysis, while Chapter 4 reports a primary field survey (100 farms). Each chapter analyses a different dimension of rural entrepreneurship in the Berat region, and their combined interpretation provides a more comprehensive understanding of the mechanisms shaping entrepreneurial behaviour and outcomes at farm level – namely, structural and national/regional factors on the one hand, and personal, institutional and behavioural dynamics (through farmers’ perceptions, strategies and constraints) on the other.

The linkage between empirical data and theoretical frameworks is carried out with the necessary academic depth and precision. The study addresses the analytical needs by examining diversification both from a political-economy perspective and from the standpoint of sustainable development. The combination of an in-depth empirical analysis and a substantial review of the academic literature provides a solid basis for a critical approach, correct interpretation and substantiation of conclusions and recommendations, which are appropriately adapted to Albania’s socio-economic and institutional context at national, regional and local levels of governance.

At the end of the work, the main conclusions are presented, accompanied by recommendations for follow-up actions. The objective of the dissertation is successfully achieved, the research questions are answered, and the hypotheses are verified.

4. Evaluation of the scientific and applied contributions

The dissertation contains both scientific and applied (practice-oriented) contributions resulting from the independent research work of the PhD candidate. The contributions are clearly formulated and presented in the dissertation abstract (autoreferat).

Scientific contributions

- Four scientific contributions are identified, with particular significance given to the development and application of an Entrepreneurship Index.

Applied practical contributions

- Four applied/practical contributions are identified, including: empirically grounded findings; an assessment and analytical framework of institutional mechanisms and strategies to support the design of place-based rural policies; and a practical framework for supporting diversification and entrepreneurship at farm level in rural areas.

The dissertation contributes originally to the knowledge of rural development in Berat, Albania, with a focus on diversification as an approach to sustainability in transitional economies.

5. Evaluation of the published articles

Four publications related to the dissertation are presented: one single-authored article, two co-authored conference publications, and one publication prepared as part of the preparatory process for application and enrolment in the PhD programme. I accept the submitted publications as meeting the requirements for obtaining the educational and scientific degree “Doctor”.

6. Evaluation of the abstract

The dissertation abstract (in Bulgarian and English) presents concisely the main ideas and results of the dissertation. In terms of volume and content, it adequately reflects the dissertation thesis. It is 36 pages long and correctly presents the key elements of the dissertation structure, providing properly systematised information about the study, including the main reference points, problems, conclusions and summaries.

7. Critical notes and questions

Question: How do you see the future impact of the Common Agricultural Policy (CAP) on the processes you study?

Recommendation: The dissertation could be further developed into a monograph, clearly specifying that the subject of the research is the diversification of activities in agricultural farms in rural areas (opportunities and constraints), while the object of the research are the agricultural farms themselves in Albania (using the Berat region as a case study).

8. Conclusion

Based on the different research methods learned and applied by the PhD student, the correctly performed field studies, the final conclusions and recommendations, I believe that the presented thesis meets the requirements of Bulgarian national law and the Regulations of the UNWE for its application, which gives me the reason to evaluate it **POSITIVE**.

I feel confident to propose to the highly esteemed Scientific Jury also to award **Arlinda Hoti** the educational and scientific degree "**Doctor**" in the scientific specialty "Economics and Management (Agribusiness)", professional field 3.8 Economics.

Date: 16.02.2026
Sofia

Reviewer:
(Assoc. prof. Dilyana Mitova, PhD)